

PROJECTE LIFE RETHINKWASTE: REPENSANT EL SISTEMA DE PAGAMENT DE LA RECOLLIDA DE RESIDUS

Incorporació d'estratègies de generació per coneixement a nivell domiciliari en el marc del projecte LIFE RETHinkWASTE a Sant Just Desvern (Catalunya)

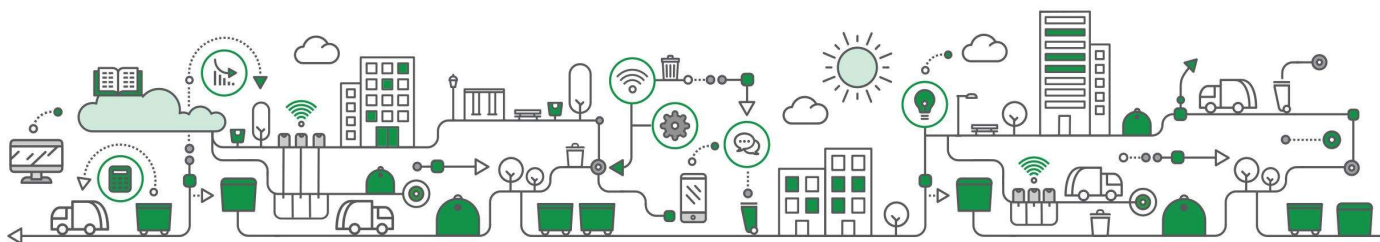
Descripció

El projecte LIFE RETHinkWASTE: *Rethinking municipal tariff systems to improve urban waste governance* (LIFE18 GIE/IT/000156), té com a principal objectiu proporcionar als organismes públics un model de gestió basat en el pagament per generació (*Pay as you throw* o PAYT en anglès) i generació per coneixement (*Know-as-you-throw* o KAYT en anglès), amb l'objectiu de millorar la segregació en origen dels residus per part dels ciutadans, reduir la fracció resta, millorar la recuperació efectiva de materials i reduir la despesa associada a la gestió i tractament de residus domèstics.

Figura 1. Logo del projecte europeu RETHinkWASTE. Font: Projecte LIFE RETHinkWASTE.

Actualment, es desenvolupen de manera conjunta ambdós models en quatre àrees pilot: a Bassano del Grappa (Regió del Vèneto), a Varese (Regió de Lombardia) i Bitetto (Regió de Puglia) a Itàlia, i Sant Just Desvern a Catalunya.

Sant Just Desvern és un municipi de la comarca del Baix Llobregat amb una població de 19.806 habitants (Idescat, 2022) que disposa d'un model de recollida selectiva domiciliària mitjançant contenidors situats a la via pública. Des de juliol de 2019 i fins al juny de 2022, el municipi ha participat en el desenvolupament del projecte RETHINKWASTE a través de la iniciativa KAYT, això no obstant, es preveu la implantació d'un model de taxa justa en un futur.

En aquest sentit, el primer pas que s'ha adoptat és tancar les fraccions d'orgànica i rebuig, implementant l'ús de contenidors intel·ligents als quals només s'hi pot accedir mitjançant una targeta ciutadana RFID. En aquest sentit, dins de la iniciativa, durant el procés d'entrega de les targetes es van registrar els telèfons mòbils dels usuaris, conjuntament amb el consentiment; de manera que es van poder utilitzar les dades personal per establir canals de comunicació per dur a terme l'estratègia KAYT.

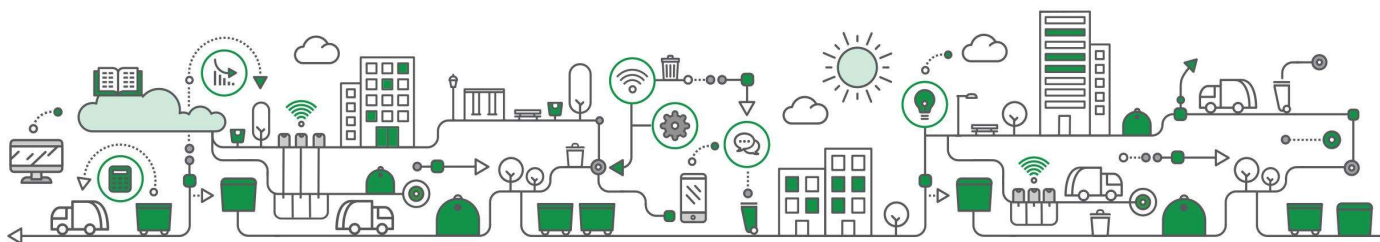

Figura 2. Targeta RFID d'accés als contenidors intel·ligents per a les fraccions de resta i orgànica al municipi de Sant Just Desvern.
Font: Butlletí municipal núm. 328, febrer 2021.

Els canals de comunicació establerts van ser Whatsapp¹, Telegram i via SMS. També es van situar informadors prop dels nous contenidors, per tal de realitzar campanyes de sensibilització, informant sobre la ubicació i els horaris dels mateixos a través dels canals d'informació establerts.

Mitjançant la campanya *#Coneixelquellences*, des de l'abril de 2021 fins al mes de juny de 2022 va estar actiu un sistema a través del qual els usuaris podien guanyar punts a través de les interaccions amb els canals de missatgeria instantània establerts i informadors ambientals, entre d'altres aspectes. Tots els usuaris que estiguin donats d'alta a la campanya

¹ WhatsApp Business permet establir plantilles i respostes automàtiques.

van tenir accés a un sorteig final on es va efectuar el lliurament de premis en funció dels punts acumulats.

Interaccions amb la campanya KAYT	Punts atorgats per usuari
Per donar-se d'alta: implica donar el telèfon mòbil i el consentiment per participar.	5 punts
Per rebre missatges informatius sobre l'ús que s'ha realitzat dels contenidors (orgànica i resta).	5 punts
Per l'ús del contenidor d'orgànica (amb un valor de referència de tres vegades per setmana).	5 punts
Per participar a reunions puntuals de la campanya, interactuar i visitar informadores i informadors ambientals, etc.	15 punts
Per enviar dubtes (es poden enviar tants dubtes com es vulgui, però s'estableix un màxim de 5 dubtes al mes. Superat aquest nombre, els dubtes ja no donaran punts).	3 punts
Per respondre "OK" a un missatge que planteja reptes sobre la gestió dels residus a els llars i al municipi.	5 punts
Per participar al repte:	
Si la resposta és incorrecta.	5 punts
Si la resposta és correcta.	10 punts
Altres accions sorpresa que es puguin generar durant la campanya.	A definir
Les altres interaccions que hi puguin haver NO donaran punts.	0 punts

Taula 1. Sistema d'atorgament de punts a través de la participació a l'estratègia KAYT (<https://cutt.ly/qIXHyks>). Font: Ajuntament de Sant Just Desvern. 2021.

Això no obstant, a les àrees pilot italianes on actualment s'està desenvolupant el projecte, s'ofereixen bonificacions econòmiques als usuaris, bescanviables en botigues del municipi, les quals s'obtenen per diferents accions com atendre a les campanyes de sensibilització dels informadors.

Resultats

El desenvolupament de la campanya KAYT a Sant Just Desvern ha suposat una millora en la recollida selectiva respecte l'any 2019. En aquest sentit, s'observa un increment de 5,2 punts percentuals de l'índex de recollida selectiva, situant-se en 62,7% l'any 2022, respecte al 57,5% de l'any 2019, ambdues xifres situades per sobre de la mitjana a nivell català.

De la mateixa manera, s'ha experimentat una reducció en la producció de residus per càpita que arriba al 10%, i que suposen 448,2 kg/habitant l'any 2022, així com la reducció de la

fracció resta per càpita i any en un 20%, situant la generació de la fracció resta per habitant en 167kg/habitant. Cal destacar també, que la recollida selectiva a les zones on hi ha instal·lats els contenidors tancats amb control d'accés d'usuari és més elevada que a les zones amb contenidors oberts. En aquest sentit, la taxa de recollida selectiva a les zones amb contenidors intel·ligents és un 11,5% més elevada que a les zones de contenidors oberts (amb una recollida selectiva del 50,36%).

Pel que fa a la fracció resta, s'ha observat una disminució del contingut de matèria orgànica, fet que constata la correcta separació en origen de la ciutadania. En la mateixa línia, cal destacar que el contingut d'impropis dins la fracció orgànica s'ha situat per sota del 10%.

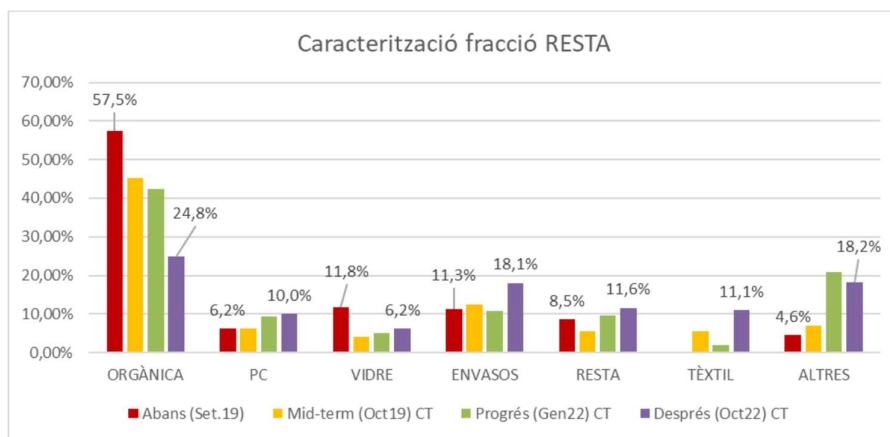

Figura 3. Caracterització de la fracció resta al municipi de Sant Just Desvern. Font: Ajuntament de Sant Just Desvern, 2022.

En relació a la participació, es van registrar voluntàriament al voltant de 950 persones de tot el municipi, amb una interacció mitjana de les persones registrades al sistema del 40%. Des del consistori indiquen que la implicació per part participants va ser més alta durant els primers mesos després d'haver-se registrat. Per altra banda, en relació als canals de comunicació establerts, cal destacar que WhatsApp ha estat l'aplicació mòbil més utilitzada, amb un 89%, seguit del servei de missatgeria ordinari (SMS) i Telegram.

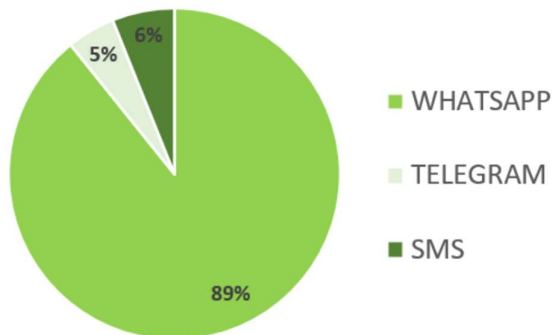
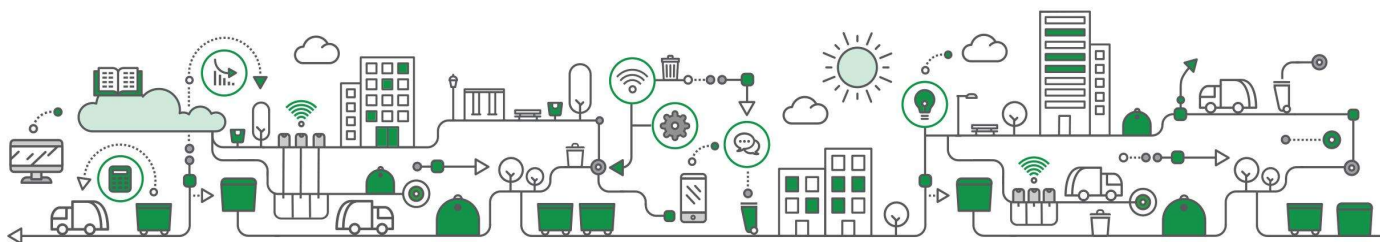

Figura 4. Ús de xarxes socials durant el projecte pilot KAYT a Sant Just Desvern. Font: Ajuntament de Sant Just Desvern, 2022.

Els ciutadans que han participat valoren positivament la iniciativa, fet que es reflexa en la millora en la segregació en origen dels residus per part dels participants al projecte. En aquest context, l'estudi elaborat a posteriori del desenvolupament de la prova pilot per part del consistori en matèria d'hàbits vers la recollida selectiva, s'observa un lleuger augment en el percentatge de població que té un nivell alt de separació de residus en origen, és a dir, s'ha incrementat el percentatge d'aquella població que separa tant les quatre fraccions principals com la resta de fraccions selectives no habituals (per exemple, residus tèxtils).

Per últim, des de l'ens local s'han identificat les següents debilitats durant el desenvolupament del projecte:

- L'elevat cost de manteniment del projecte.
- L'efecte real sobre la millora de la recollida selectiva.
- La resistència al control i monitoratge per part dels ciutadans.
- Risc de desconexió i de desmotivació per part dels ciutadans participants.

Bibliografia d'interès

- PAYT and KAYT Catalogue. Collection of experiences about pay as you throw (PAYT) and know as you throw (KAYT). LIFE project REthinkWASTE, 2020.
- Pàgina web del projecte europeu REthinkWASTE: www.rethinkwaste.eu

Més informació

Ajuntament de Sant Just Desvern
Persona de contacte: Montse Bassa
Contacte: bassaem@santjust.cat

Ajuntament de
Sant Just Desvern

